

Пікалова А. О.,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземної філології

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Харків, Україна

СУЧАСНА АНГЛІЙСЬКОМОВНА ДИТЯЧА ПОЕЗІЯ В ЛІНГВОДИДАКТИЧНОМУ АСПЕКТІ

Поезія являється одним із засобів поповнення духовного простору людини. Дитячі вірші полегшують процес засвоєння дітьми традицій і культурних зразків соціальної поведінки, у такий спосіб здійснюється процес соціалізації, механізм інкультуризації дітей у суспільство дорослих. Дослідження поезії для дітей з лінгводидактичної точки зору дозволяє представити її як систему, що включає в себе механізм природнього навчання комунікативним умінням, що надає дитині можливості в межах дитячої субкультури готуватися до входження у дорослий світ. Дитячі вірші репрезентують буття у римованій формі, що поетизує навколишній світ дитини, наповнюючи його особливим звучанням і значенням.

Дитяча поезія репрезентує «поняття рими, ритму, повторів, алітерації, фонем» [12, с. 203]. «Рима, ритм, алітерація і фонемами перетворюють дітей на активних слухачів / читачів» [11, с. 38], оскільки «асоціації, що викликають рими, ритм, звуки і слова» перетворюють поезію у «натхнення, що викликає інтерес до навчання читання і письма» [12, с. 204]. Саме тому, дитячу поезію вважають досить вагомим чинником у навчанні мови.

Поезія постає як один з ефективних факторів для «підвищення грамотності» [7, с. 172]. Поезія також розвиває мислення і творчість дітей, оскільки «надихає на думки та створення власних рим» [11, с. 39]. Поезія підвищує рівень задоволення від навчання мови, тому не варто обмежувати її використання у навчанні мови і тим паче зневажати дитячими віршами як одним із ефективних засобів [5, с. 24]. Загалом, «поетичні тексти мотивують до створення у дітей фонетичної обізнаності, одночасно підвищуючи знання алфавітного складу мови, розширюють словниковий запас, розвивають швидкість та виразність мовлення, формують навички письма, уводять у світ літературних жанрів, а також володіють потужним потенціалом для перетворення читання у позитивний навчальний досвід» [11, с. 38]. До того ж,

завдяки імітативним здібностям пам'ять дітей визначається легкістю і міцністю сприймання, запам'ятовування і відтворення римованих текстів.

Дитячі поетичні тексти, що апелюють до ранніх форм мислення, не лише покращають процес оволодіння мовою, але й впливають на формування вразливого емоційного світу дітей. Англійськомовна дитяча поезія містить безліч яскравих зразків, що сприяють ефективному засвоєнню мови. Дитячі вірші задовольняють потреби дітей в русі, грі, звукових імітаціях, пізнавальних потребах. Так, наприклад, у творчості відомого сучасного американського дитячого поета Кенна Несбітта (Kenn Nesbitt) є вірш "I played a game", де вербалізується різноманітна лексика на позначення дитячої рухової активності: *I played a game./ I rode my bike./ I had a snack./ I took a hike./ I read a book./ I watched T.V./ I built a fort./ I climbed a tree./ I surfed the web./ I played guitar./ I caught a bug/ inside a jar./ I called my friends./ I dug a hole./ I kicked a ball./ I scored a goal./ I had a swim./ I learned to skate./ I played with toys./ I stayed up late./.../ I do like school* (Kenn Nesbitt "I played a game") [10, с. 34]. У поетичному арсеналі автора є вірші, в яких зреалізовується принцип конкретності і предметності поетичного мовлення, що відповідає формам дитячого мислення. Вірш Кенна Несбітта "My Lunch" є яскравим прикладом конкретності і предметності, у тексті якого вербалізовані лексичні одиниці на позначення різноманітної їжі, яку так любляють діти, але яка не є корисною: *"A candy bar./ A piece of cake./ A lollipop./ A chocolate shake./ A jelly donut./ Chocolate chips./ Some gummy worms/ and licorice whips./ A candy cane./ A lemon drop./ Some bubblegum/ and soda pop./ Vanilla wafers./ Cherry punch."* (Kenn Nesbitt "My Lunch") [10, с. 15]. Або інший приклад вірша поета "Not-So Fast Food", лексичний рівень якого репрезентує перерахування безлічі видів їжі: *"Burgers, pizzas, chicken wings./ Tacos, French fries, onion rings./ Ice cream, donuts, cookies, cakes./ Soda, chips, and chocolate shakes./... / breakfast, dinner, snack and lunch."* (Kenn Nesbitt "Not-So Fast Food") [9, с. 56].

Вартим уваги постає той факт, що сайт сучасного американського дитячого поета Kenn Nesbitt (Кенна Несбітта) містить не лише його поезії, але й відео до деяких його віршів, що створені автором власноруч. Таким чином, ознайомлення з продуктами харчування, що не є корисними, стає ще більш ефективним завдяки рими і наочному супроводу. Крім того, дитячі поетичні тексти автора містять різноманітні види мовної гри, що активізує мислення, уяву і творчість дітей. Так, наприклад у вірш "Swimming Ool" репрезентовано такий вид мовної гри, як гра з формою тексту [1, с. 108]. У зазначеному вірші відбувається трансформація деяких слів шляхом заміни слова однією

літерою: “Swimming in the swimming pool / is where I like to “B,” / wearing underwater goggles / so that I can “C.” / Yesterday, before I swam, I drank a cup of “T.” (Кенн Несбітт «Swimming Oob») [8].

Вірші відомої сучасної англійської авторки Джулії Дональдсон (Julia Donaldson) сповнені оптимізмом, що являється природньою сутністю дітей – бути радісними, веселими і щасливими. Так, текст вірша “Handy Work” [4, с. 26–27], репрезентує рухову діяльність, що є типовою для дитини (“One, two, / What can you do? / We can. / Stroke a cat, / Put on a hat, / Shake your hand, / Dig in the sand, / ...”). “Coming Downstairs» [2, с. 62] – інший приклад вірша Дж. Дональдсон, у текстовому просторі якого актуалізується лексика на позначення дій, а саме: пересування членів родини по сходах. До того ж, у цьому вірші вербалізується лексика на позначення членів родини (*father, sister, baby, brother, mum, cat, Granny*). У творчому доробку Дж. Дональдсон є вірші, призначені для дітей вікової категорії від 2 до 5 років. Так, наприклад, вірш “One Mole Digging a Hole” [3] ознайомлює дітей з цифрами від 1 до 10. При цьому авторка вводить числівники, поєднуючи їх з зоонімами, наприклад: : *one mole, two snakes, three bears, four foxes, five storks, six parrots, seven frogs, eight crows, nine doves, ten bees*. Представники фауни виконують певну роботу в саду або зображені з садовим інвентарем, наприклад: *digging a hole, with garden rakes, picking pears, filling boxes, with garden pulling up carrots, chopping logs, with a garden hose, in gardening gloves, pruning trees*. Одним із частотних явищ на фонетичному рівні поетичного мовлення Дж. Дональдсон є алітерація, що зацікавлює дітей і сприяє формуванню їх фонетичної компетентності, наприклад: “Shhhhhhh! / Don’t rushhh, / Or the fox will be off / With a swishhh / Of its brushhh...” (J. Donaldson “Shhhhhhh!”) [4, с. 32].

Вірші сучасного дитячого поета Брюса Ланскі (Bruce Lansky) мають чудові зразки, що як навчають мови, так і виховують з гумором. Наприклад, у вірші “Mind Your Manners” кожен рядок розпочинається заперечним наказовим способом: “Don’t drum on the table. / Don’t play with your food. / Don’t talk while you’re chewing; it’s terribly rude. / Don’t leave the fridge open. / Don’t slam the screen door. / Don’t throw dirty laundry all over the floor. / Don’t fight with your brother. / Don’t pull the cat’s tail. / ... / Don’t do what your parents did when they were young.” (Bruce Lansky “Mind Your Manners”) [6, с. 82].

Отже, дитячі вірші являються первинним джерелом поповнення словника дітей і формування їх фонетичної обізнаності, закладають фундамент комунікативної компетентності. Дитяча поезія сприяє розвитку пам’яті, уваги і мислення маленьких читачів / слухачів, надихає на творчість і мобілізує дитячу увагу. Загалом, поезія, що

призначена для дітей, буде основи для соціальної адаптації та формує емоційну стійкість дитини. У цьому ракурсі стає зрозумілим, що з позицій лінгводидактики сучасна англійськомовна дитяча поезія має значущий потенціал у засвоєнні мови, у розвитку дітей, у формуванні комунікативної і соціокультурної компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Пікалова А.О. Англомовний дитячий поет як суб'єкт дискурсивної діяльності. *Південний архив. Філологічні науки* : зб. наук. праць. Херсон, 2018. Вип. 74. С. 107–111.
2. Lansky B. *A Bad Case of the Giggles: Poems That Will Make You Laugh Out Loud (Giggle Poetry)*. Minneapolis : Meadowbrook Press, 2013. 128 p.
3. Donaldson J. *Crazy Mayonnaisy Mum*. London : MacMillan Children's Book, 2015. 113 p.
4. Donaldson J. *One mole digging a hole*. London : MacMillan Children's Book, 2008. 22 p.
5. Donaldson J. *Wriggle and Roar. Rhymes to Join in with*. London : MacMillan Children's Book, 2015. 32 p.
6. Graves D. *Explore poetry*. Portsmouth, NH : Heinemann, 1992. 194 p.
7. Morrow L. M. Reading development in the early years: Helping children read and write. *Handbook of Instructional Practices for Literacy Teacher-educators: Examples and Reflections From the Teaching Lives of Literacy Scholars* : ed. E.M. Joyce. Oxford : Routledge. 2001 P. 171–178.
8. Nesbitt K. *The Aliens Have Landed at Our School!* New York : Running Press Adult, 2006. 96 p.
9. Nesbitt K. *My Cat Knows Karate: Funny Poems for Kids*. Washington : Purple Room Publishing, 2018. 132 p.
10. Nesbitt K. *Revenge of the Lunch Ladies: The Hilarious Book of School Poetry Paperback*. New York : Running Press Adult, 2007. 80 p.
11. Parr M., Campbell T. Poets in practice. *The Reading Teacher*, 2006. 60. P. 36–46.
12. Stange T.V., Wyant S.L. Poetry Proves to be Positive in the Primary Grades. *Reading Horizons. A Journal of Literacy and Language Arts* : ed. A.L. Baer. Dorothy J. McGinnis Reading Center & Clinic Western Michigan University. Kalamazoo, Michigan, April / May, 2008. Volume 48. Number 3. P. 201–214.